

Dodenmis voor de levenden

door Marion Groenewoud. zaterdag 01 mei 2010 | 12:08

Steeds minder mensen hebben de oorlog bewust meegemaakt. Nog even en er is niemand meer die direct kan getuigen.

Zanger en componist Bart Oenema (1967) uit Kampen maakte daarom een Requiem voor 4 mei. Zijn 'dodenmis' is vooral bedoeld voor de levenden. "Wij vieren 65 jaar vrijheid. Het is een eerbetoon aan het geheugen en de lessen die we kunnen leren uit het verleden." Naast theatercomponist is Oenema ook bariton in het kamerkoor Capella Amsterdam en bedenkt als redacteur al jaren de vragen en teksten voor het Vara-programma Twee voor Twaalf. Zijn Requiem is een familiekronek die dinsdag na de Dodenherdenking in de Kamper Bovenkerk wordt uitgevoerd. Hij kwam op het idee toen hij zijn moeder opzocht in het verpleegtehuis. Zij lijdt al tien jaar aan de Ziekte van Alzheimer. "In haar tehuis woont ook een man die denkt dat hij wordt achtervolgd door Duitse soldaten. Hij roept steeds dat we ons moeten verstoppen. Ik weet niet wat hij heeft meegemaakt maar zijn paniek greep me aan", vertelt Oenema. In het Requiem zingt en verhaalt hij ingetogen over een doorsnee gezin en de invloed van de oorlog op hun leven. "Ik ken verzetsmensen in de kring rond Hannie Schaft. Hun getuigenissen vormen een belangrijke basis voor deze dodenmis. Angst en de verdwijning van vrienden en bekenden speelden voor hen een grote rol. Dat hebben mijn ouders gelukkig niet meegemaakt. Voor hen bestaan oorlogsherinneringen uit honger en het sparen van voedselbonnen." Niet alleen zijn moeder is zich niet meer bewust van haar verleden maar ook zijn vader heeft de eerste verschijnselen van Alzheimer. "Beiden komen uit het onderwijs, het zijn talige mensen. Je merkt aanvankelijk weinig van hun geheugenverlies omdat ze nog zo goed kunnen spreken." Vooral bij zijn moeder, die een bekwaam pianiste was, ziet hij dat het muzikaal geheugen nog sterk is. "Als ik achter haar rolstoel loop en een pianosonate neurie, vult zij het aan. Wat er in haar hoofd omgaat, weet ik niet."

In zijn Requiem roept Oenema eveneens op tot kritisch denken. "Mensen lopen vaak kritiekloos achter de grootste schreeuwers aan. Wij kunnen veel leren over het proces dat tot oorlog leidt. Alles moet wat mij betreft gezegd kunnen worden. Maar de macht van de massa is een gevaarlijk fenomeen." Hij noemt zichzelf anti-utopisch. "Democratie geeft ons de plicht dat we ons zo goed mogelijk informeren. Er zijn te weinig mensen die vanuit historisch besef redeneren. We zeggen snel: oorlog mag nooit meer gebeuren. Maar de mens grijpt vaak terug naar dezelfde mechanismen. In de jaren dertig hoopte men ook, tegen beter weten in, dat het goed zou aflopen."

Requiem: bariton Bart Oenema, sopraan Marjo van Someren, het Christelijk Regionaal Koor 'Voices' en Instrumentaal Ensemble o.l.v. Jan Quintus Zwart, dinsdag 4/5, 20.45 uur, Bovenkerk Kampen, gratis toegang.